

Diptichon - Oltalmazó Mária és Kálvária

Alkotó	Niccolo di Segna
Készítés ideje	1330 körül
Megnevezés	festmény
Anyag	fa
Technika	tempera
Méret	magasság: 32,5 cm szélesség: 57,5 cm
Leltári szám	55.146
Egyéb	Niccolo di Segna, sienai festő, működött 1331-1341 között

Leírás

Az eredeti keretezésű, kétrészes házioltár expresszív erejű Keresztrefeszítése a Ducciotanítvány Ugolino da Siena művészetét idézi, jóllehet a formák karcsúbbak, stilizáltabbak. A mélyen együttérző asszonyok csoportja, az ájultan hátrahanyatló Máriát felfogó két másik Mária, valamint a római százados hitvalló gesztusa rokon a Ducciónak, illetve műhelyének tulajdonított balcarresi sokalakos Keresztrefeszítés ábrázolásával és Duccio 1305 körüli triptichonjának Keresztrefeszítés-képével (Siena, Pinacoteca Nazionale, Itsz.: 35). A diptichon bal oldali képén a Köpenyes Mária jelenik meg arany háttér előtt. Bő ruhája függőleges redőkben hull a talajt jelző sávra. Két karjával szélesre tárja köpenyét, amelyet a mellen csat fog össze. A köpeny alatt különböző rangú, színes öltözetű világi emberek térdelnek, és Máriára tekintenek. Mária mellett bal oldalt szent ifjú áll, kezében piros kereszttel, talán Szent János apostol vagy Siena egyik védőszentje, Ansanus vagy Crescentius. A Köpenyes Mária-ábrázolásoknak, amelyek a XIII. század elejétől terjedtek el a ciszterci, majd a domonkos rend tanításai nyomán, legkorábbi példája Duccio Madonna a ferencesekkel című képe (1280 körül, Siena, Pinacoteca Nazionale). Ezen a képtípuson Mária mint az egész emberiség anyja (Mater omnium), az Irgalmasság Anyja (Mater Misericordiae), a Mennysország Kapuja (Porta Coeli) és mint a hívők közössége, az Egyház, az Ecclesia jelképe jelenik meg. A XIV. századtól kezdve már nemcsak szerzetesek, hanem világiak is helyet kapnak a Madonna köpenye alatt. Az esztergomi Köpenyes Mária-ábrázolás rokon a Niccolò di Segnának tulajdonított, 1330-as években készült nagyméretű képpel (154 X 88 cm), amely a vertinei (Chianti) plébániatemplom letéte a sienai képtárban. A vertinei Köpenyes Mária is plasztikus, de formái, főképpen a köpeny alatt álló szereplők ábrázolása lágyabb, festőibb. A diptichon két képét az eredeti keret mentén, az arany háttér szegélyeként poncolt mustrás belső keret határolja, amely főképpen a sienai kora trecento táblákon figyelhető meg. Prokopp Mária 1993

Bibliográfia

- Cséfalvay Pál, szerk.: Keresztény Múzeum, Esztergom. Budapest, 1993. 214-215, kat. sz. 70. (Prokopp Mária)
- Mucsi 1975, 35
- Boskovits (1964) 42. XIV. század közepén vagy második felében készült sienai műnek tartja. 42;
- Genthon 1948 Barna da Sienának tulajdonítja.
- Ramboux-katalógus (1867, 64- sz.) szerint Simoné Martini stílusában készült és Sienából származik.